

Bezpečnostní hrozby ve školách: Jak na opatření a co dělat v krizové situaci ▼

Prosincový útok střelce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy mimo jiné vzbudil naléhavou debatu týkající se bezpečnosti na školách. Jaká režimová opatření by školy měly nastavit, aby hrozbám dokázaly co nejvíce předejít? A jak se v krizové situaci zachovat? O tom jsme si povídali s Veronikou Fáberovou, majitelkou a jednatelkou společnosti Doverville s.r.o., která poskytuje odborné bezpečnostní poradenské a vzdělávací služby v různých bezpečnostních disciplínách, především pak v oblasti ochrany měkkých cílů a prevence kriminality.

Veronika Fáberová

Čím konkrétně se vaše společnost zabývá a které aktivity školám nabízí?

Více než 30 let se věnuji **bezpečnostní problematice** a vzdělávání dospělých v různých bezpečnostních disciplínách. Především pak bezpečnosti veřejnosti (crowds) na veřejných prostranstvích a v budovách. Od roku 2006 pracuji jako nezávislá bezpečnostní expertka a v roce 2013 jsem založila společnost Doverville.

Jaká režimová opatření by školy měly nastavit a dodržovat?

Především by si měly uvědomit aktuální bezpečnostní rizika a připustit si, že neštěstí nechodí po horách, ale po lidech. Žijeme v jedné z **nejbezpečnějších zemí** na světě, ale nechali jsme se ukolébat k nečinnosti. K podceňování starosti o svou vlastní bezpečnost. A přitom je to jedna ze základních lidských motivací. Zbytek už není žádná nukleární věda.

Doporučuji sérii základních kroků, které nejsou nikterak složité, a přitom významně napomohou zlepšení bezpečnostní situace školy a snížení rizik. Jedná se o vytvoření **bezpečnostního plánu** školy – podle volně přístupné metodiky Minis-

terstva vnitra ČR: nastavení základních bezpečnostních systémových opatření – třeba v oblasti krizového svolávání se, provedení inventury bezpečnostních prvků na škole (klíče, kamery, připojení na PCO, školní rozhlas apod.), a aktualizaci nebo vytvoření vnitřních bezpečnostních postupů – například systému doprovázení cizích návštěv ve škole, systému uzamykání, vyzvedávání dětí z družiny apod.

Rozhodně doporučuji nově nastavená opatření probrat se všemi pedagogickými i nepedagogickými pracovníky. Když budou rozumět tomu, co a proč je důležité dodržovat, je z poloviny vyhráno.

Důležité je školení pedagogických i nepedagogických pracovníků a praktický nácvik nouzových postupů. Je to jednoduché, pokud budou schopni v krizi zklidnit sami sebe a rychle uvažovat, co mají udělat, zachrání nejen sebe, ale budou schopni se hlavně postarat o svěřené děti.

Rozhodně ale nikomu nedoporučuji nyní nacvičovat postupy i s dětmi. To vyžaduje velmi **pečlivou přípravu** celé zainteresované komunity: učitelů, dětí, rodičů, zřizovatele, Policie ČR a psychologů. Dá se tím nyní víc pokazit než získat. Cílem režimových opatření je minimalizovat riziko výskytu bezpečnostních incidentů a zajistit rychlou a efektivní reakci v případě nouzových situací.

▶ Režimová opatření mají minimalizovat riziko bezpečnostních incidentů.

Považujete za nutné ve školách pravidelně nacvičovat postupy chování při nebezpečných situacích?

Já ještě patřím ke generaci, co si ve škole čistila plynové masky a měla jakýsi základní branný výcvik – i když si z toho dneska děláme legraci. Jenže dnes základní bezpečnostní znalosti mezi lidmi prostě chybí. A v tom se lišíme od řady vyspělých zemí, jako jsou například Švýcarsko nebo Velká Británie, kde je mezi lidmi bezpečnostní povědomí mnohem větší než u nás.

Pravidelné nacvičování postupů chování při nebezpečných situacích je velmi důležité pro **zajištění bezpečí ve školách**. Je to nezbytné pro zvýšení povědomí o bezpečnosti. Pravidelné nácviky pomáhají pracovníkům škol lépe poznat vlastní limity a porozumět potenciálním hrozbám, vědět, jak na ně reagovat. Cvičení jim umožňuje lépe se seznámit s postupy a protokoly v případě nouzové situace, což může vést k **rychlejší a efektivnější reakci** v případě skutečné události.

Pravidelné cvičení může mimo jiné snížit úzkost a stres spojený s nebezpečnými situacemi tím, že poskytuje lidem pocit jistoty a připravenosti. Dobře připravení jednotlivci jsou schopni lépe reagovat na nebezpečné situace, což může minimalizovat riziko zranění nebo škod.

Existují nějaká obecná doporučení, jak se zachovat v krizové situaci?

Některá z obecných doporučení jsou – je důležité zachovat klid, a pokud možno udržet i ostatní klidné. Panika může situaci zhoršit a znesnadnit účinnou reakci. Dále je důležité poslouchat instrukce od autorit a vedoucích osob ve škole nebo od záchranných složek. Dodržování pokynů může zvýšit bezpečnost všech.

Hledejte **bezpečné místo**. Pokud je to možné, přesuňte se do bezpečného místa, které je chráněno před hrozbou (například do bezpečné místnosti nebo oblasti s minimálním rizikem) a tak dále. Tyto obecné tipy mohou pomoci jednotlivcům reagovat na různé krizové situace ve školách. Nicméně je důležité, aby školy měly konkrétní plány a postupy pro různé typy hrozeb a situací a pravidelně je cvičily a aktualizovaly. Velmi dobře vše potřebné obsahuje Policií ČR doporučovaný postup „uteč – schovej se – bojuj“ (i když my spíše preferujeme „informuj“).

▶ Panika může situaci zhoršit a znesnadnit účinnou reakci.

Proč je potřeba bezpečnostní plán školy pravidelně aktualizovat?

Pravidelná aktualizace bezpečnostního plánu školy je klíčová pro zajištění jeho relevance, efektivity a schopnosti reagovat na aktuální hrozby a potřeby školní komunity. Hrozby a bezpečnostní prostředí se časem mění. Nové technologie, sociální změny nebo aktuální události mohou **ovlivnit povahu rizik** a hrozeb, kterým škola čelí. Aktualizace plánu umožňuje přizpůsobit se těmto změnám a zajistit, že jsou zohledněny nejnovější informace a trendy.

Také **změny v legislativě** nebo nové předpisy mohou vyžadovat aktualizaci bezpečnostního plánu školy pro zajištění plné shody s platnými zákony a regulacemi. A rozhodně je dobré všechny aktualizace probrat následně s Policií ČR.

Pravidelná aktualizace umožňuje škole posoudit účinnost stávajících postupů a opatření a identifikovat oblasti, které je třeba zlepšit. To může vést k lepší připravenosti a reakci v případě krize. Dalším impulzem pro aktualizaci jsou personální změny, jako jsou noví zaměstnanci nebo příchod nových studentů. Ti musejí být seznámeni s bezpečnostními opatřeními a plány.

Jaký by měl být další postup ve zvýšení bezpečnosti školy?

Musíme si uvědomit, že zvýšení bezpečnosti ve škole je **komplexní úkol**, který vyžaduje integrovaný přístup a spolupráci mezi různými subjekty. Důležitým prvkem je zájem zřizovatelů a vedení škol. Doporučuji si najít dobrého průvodce/experta, který se vším pomůže a neudělá z toho proces jako při výstavbě nového úložiště jaderného paliva.

Co je smyslem bezpečnostního auditu na škole a co všechno zahrnuje?

Bezpečnostní audit poskytuje škole ucelený pohled na bezpečnostní situaci a umožňuje identifikovat oblasti, které je třeba zlepšit nebo upravit. Je to klíčový krok pro posílení bezpečnosti ve školním prostředí a zajištění ochrany všech. Je důležitým nástrojem pro posouzení aktuální úrovně bezpečnosti a identifikaci potenciálních rizik a nedostatků v bezpečnostních opatřeních. Cílem je poskytnout škole komplexní pohled na bezpečnostní situaci a předložit doporučení pro zlepšení. Zde je několik hlavních aspektů, které bezpečnostní audit zahrnuje:

- Posouzení stavu **fyzických bezpečnostních opatření** ve školním prostředí, jako jsou zámky, alarmy, kamerové systémy, vstupní kontroly a nouzové východy.
- Zhodnocení **stávajících bezpečnostních politik** a postupů ve škole, včetně bezpečnostního plánu, evakuačních plánů, protokolů pro reakci na krizové situace a dalších dokumentů.
- Posouzení **úrovně školení zaměstnanců** a studentů (nikoliv žáků) v oblasti bezpečnosti a jejich povědomí o bezpečnostních opatřeních a postupech.

- Posouzení **opatření pro prevenci šikánování**, násilí a dalšího nebezpečného chování ve škole a hodnocení účinnosti programů prevence.
- **Zhodnocení úrovně komunikace** a spolupráce mezi zaměstnanci, studenty, rodiči a ostatními zúčastněnými subjekty ve školní komunitě v souvislosti s bezpečnostními otázkami.
- **Identifikace potenciálních bezpečnostních rizik** a hrozeb ve škole a jejich hodnocení podle závažnosti a pravděpodobnosti výskytu.
- Na základě výsledků auditu **poskytnutí doporučení a návrhů** na zlepšení bezpečnosti ve škole včetně konkrétních opatření a kroků.

To jsem uvedla velmi komplexní přístup. V současné době je potřeba rychle udělat minimálně základy – a tím je právě **zpracování bezpečnostních plánů** (dle metodiky MV ČR) a jejich realizace.

► Je třeba mít pro školu zpracovaný bezpečnostní plán.

S kým a jak plánovat budování bezpečnostní resilience školy?

Plánování budování bezpečnostní resilience školy je proces, který vyžaduje spolupráci a angažovanost všech zúčastněných subjektů – celé komunity, pokud má být projekt úspěšný. Na to se u nás zatím také moc neslyší.

Mezi zainteresované subjekty patří **zřizovatelé a vedení školy**, které je zodpovědné za stanovení priorit a strategií v oblasti bezpečnosti a za zajištění zdrojů a podpory pro implementaci bezpečnostních opatření. Zapojení bezpečnostních expertů a odborníků na bezpečnost může poskytnout cenné znalosti a know-how při plánování bezpečnostní resilience školy. Zaměstnanci a pedagogický personál mají klíčovou roli při implementaci bezpečnostních opatření a v prevenci rizikového chování ve školním prostředí.

Důležitým partnerem jsou žáci, studenti a jejich rodiče. Zapojení studentů (nikoliv žáků) do procesu plánování a implementace bezpečnostních opatření může posílit jejich angažovanost a povědomí o bezpečnostních otázkách. Důležitá je také spolupráce s místními orgány, jako jsou policie, hasiči, zdravotnická zařízení a komunitní organizace.

Pravidelné porady a setkání se všemi zainteresovanými subjekty mohou být klíčové pro **koordinaci a spolupráci** při plánování bezpečnostní resilience školy.

Nabízíte školám také skutečné simulace nebezpečných situací v prostorách školy?

Skutečně používáme trošku netradiční, o to však účinnější metody. Naše výcviky přinášejí **okamžitý praktický efekt** a toho si naši posluchači velmi cení. Razíme postup zážitkové pedagogiky. Pro demonstrace situací používáme náš vlastní profesionální herecký a kaskadérský tým.

Simulujeme různé důležité dílčí situace a učíme, jak deeskalovat vzrůstající nebezpečí a jak postupovat v již nebezpečných situacích. Pro celé týmy organizujeme nácviky týmového řešení různých krizí. Umíme zorganizovat i praktický nácvik, evakuace, invakuace, ale i námětová součinnostní cvičení s Policí ČR i s dalšími složkami IZS.

Máte na závěr ještě nějaká další doporučení pro školy ke zvýšení bezpečnosti?

Naučili jsme se brát naši bezpečnost jako něco zcela samozřejmého, a hlavně jako starost někoho jiného. Na druhé straně čelíme stále rostoucímu napětí, které se projevuje nejen ve vzájemných mezilidských vztazích, ale také ve stále častější agresivitě jednotlivců. Činitelé, jako jsou ekonomické nejistoty, sociální nerovnosti, válka, hrají klíčovou roli ve vytváření prostředí, kde se lidé mohou cítit frustrovaní a nespokojení. To vede k rostoucímu počtu konfliktů

nejen ve veřejném prostoru, ale i v soukromém životě jednotlivců.

Média nás pravidelně informují o útocích, jako jsou například útoky nožem nebo tvrdé fyzické útoky. A proto navrhujeme školám, aby měly svého **interim bezpečnostního manažera** – zkušeného praktika pověřeného bezpečností, který provede analýzu bezpečnostní situace ve škole, provede bezpečnostní audit, zpracuje bezpečnostní dokumentaci a bude řešit aktuální bezpečnostní problémy školy. Není to práce na plný úvazek, ale spíše dlouhodobý partnerský vztah.

Veronika Fáberová je uznávanou odbornicí v oboru ochrany měkkých cílů a veřejných prostranství, prevence kriminality a krizového řízení s více než 30letou praxí. Věnuje se poradenství a praktickému vzdělávání dospělých především v oblasti ochrany měkkých cílů proti agresivním jedincům i útočníkům s různou motivací. Absolvovala řadu odborných kurzů v oblasti vzdělávání dospělých na CIPD UK, marketingu na London Business School UK, získala auditorskou kvalifikaci u LRQA UK a prošla dlouhou řadou odborných bezpečnostních kurzů v UK i jinde v zahraničí. Patří mezi zkušené, profesionální a oblíbené lektorky. Je autorkou řady vzdělávacích i rekvalifikačních programů a studijních příruček.

Rozhovor vedla Mgr. Věra Havlíková, redaktorka časopisu Průvodce ředitele školy.